

Stručni rad
821.163.44:929Koprivica B.

Aleksandar RADOMAN (Podgorica)
Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje
aleksandar.radoman@fcjk.me

ODLAZAK VJEČITOG DJEČAKA CRNOGORSKE KNJIŽEVNOSTI

In memoriam: Božo Koprivica (1950–2026)

Boža sam upoznao kao tekst. U ona vremena, prije no će internet dramatično ubrzati svijet i oti nam blaženo iskustvo dokolice, beogradsko sam Vreme redovno čitao zbog tekstova Boža Koprivice. Bio je to rijedak plet lucidnih bravura o Cvetajevoj i Puškašu, logorima i driblingu, literaturi, fudbalu, i životu.

Godinama potom, Boža sam upoznao kao zvuk. Na terasi kultne knjižare Karver, nakon neke od u to vrijeme čestih književnih gozbi, prišao je nečujno i započeo razgovor o Ljubu. Danas su skupa. Kakav magični tandem polutki crnogorske književnosti – Ljubo Đurković i Božo Koprivica. Kakav magični tandem bilo koje književnosti, uostalom.

Božo Koprivica (Nikšić, 1950 – Beograd, 2026) objavio je knjige *Volej i sluh* (1992), *Vreme reči: Razgovori sa Borislavom Pekićem* (1993), *Kiš, Borhes, Maradona* (1996), *Dribling 1001 noć* (2006), *Samo bogovi mogu obećati* (2010), *Derbi, moj derbi* (2014), *Luđak je vječno dijete: partizanski eseji* (2015), *I dečak može obećati* (2018), *San ulice* (2018), *Danilo Kiš: vježbanka* (2019), *Luda knjiga* (2024).

Božovi eseji i prozni zapisi uvijek su se mogli čitati i kao specifična forma autobiografske proze. Od tipičnih autobiografskih tekstova, pisanih s namjerom da osvijetle život samoga pisca, Božovi su se tekstovi razlikovali po tome što pripovjedač nije u samome centru pripovjednog svijeta već je njegov svjedok, i tek povremeno subjekt, koji pripovijeda svojevrsnu intimnu povijest druge polovine XX vijeka. Njegovi se eseji – ili fragmentarna autobiografska proza – mogu svrstati i u korpus polidiskurzivnih tekstova, budući da različitim postupcima autor u njihovo tkivo ugrađuje druge tekstove, pjesme ili odlomke iz pjesama, stvarne ili domišljene razgovore, pisma, novinske odlomke, fotografije vezane za predmet pojedinih oglada i sl.

No kako god žanrovski odredili njegove tekstove, predmet Koprivičina interesovanja je igra u njenim najrazličitijim formama. Bilo da piše o velikim glumcima, sportistima, piscima, bilo da polemíše o literaturi ili priziva u šecanje uspomene iz prošlosti (svoje ili tuđe), Koprivica je uvijek u prostoru igre pozicionirajući se kao neuporedivi Homo Ludens crnogorske i južnoslovenske literature. Stoga njegovi eseji tvore zapravo jedan veliki, kontinuirani tekst, u kojem su tekst svijeta i svijet teksta čarobno isprepleteni, a u čijem je središtu – igra, koliko ona na pozorišnim daskama, javnoj sceni, literaturi, sportskome terenu, toliko i igra na velikoj pozornici života. Istovremeno je to i zavodljiva forma intelektualne igre koja kroz polifonu strukturu kombinuje šecanja i snove, dogođeno i dopričano, stih i prozu, dihotomije zahvaljujući kojima tekst postojano balansira između fikcijskog i nefikcijskog, proizvođeci nova značenja.

Bez obzira na to piše li o glumačkim rolama Petra Kralja, Ljube Tadića ili Mila Miranovića, literarnim bravurama Danila Kiša, Mirka Kovača, Filipa Davida, Mihaila Lalića i dr., ili pak o majstorskim driblinzima Milana Galića ili Mirze Delibašića, bilo da piše o Partizanu ili partizanima, gorkom porodičnom talogu iskustva Gologa otoka ili nepokornim bedemima antifašizma, bilo da po šecanju, pričanju, snovima ili dostupnim dokumentima (re)konstruiše prošlost, Koprivica je uvijek stilski neponovljiv i originalan, pletući kroz svoje tekstove gustu mrežu asocijacija, citata i referenci (književnih, filmskih, pozorišnih, muzičkih, istorijskih, ličnih...), ispisujući, onako, između redova, istoriju svog svijeta, hroniku nepatvorene igre i sasvim privatnu antologiju svjetske poezije.

Ko god je čitao ili upoznao Boža, uvjerio se da aristokratija duha pretrajava i danas u ovim oskudnim vremenima. Vječiti dječak crnogorske književnosti otplesao je svoju posljednju gambetu, ostavivši za sobom prazno mjesto na tribini Stadiona JNA i širok trag dara i majstorstva jedne epohe kojom su zemljom hodili duhovni divovi.